

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Fylkesmannen i Nordland
Statens Hus, Moloveien 10
8002 BODØ

Deres ref
2005/2981

Vår ref
15/3427-18

Dato
16.2.2016

Rana kommune - innsigelse til reguleringsplan for Nasa-fjellet kvartsforkomst

Saken er oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet med Fylkesmannen i Nordlands brev 7. juli 2015 for avgjørelse etter plan- og bygningsloven § 12-13 andre ledd, jf. § 5-4. Fylkesmannen hadde innsigelse til reguleringsplanen begrunnet i hensynet til reindriftsnæringen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjenner reguleringsplanen for Nasafjell kvartsforkomst i samsvar med kommunens vedtak av 11. november 2014, men med endringer i reguleringsbestemmelser § 2 og § 3.2. Endringene er gjort for å sikre sameksistensen mellom reindriften og mineralnæringen. Innsigelsen fra fylkesmannen er ikke tatt til følge.

Bakgrunn for saken

Tiltakshaver er Elkem, som er 100% eid av China National Bluestar. Reguleringsplanen legger til rette for uttak av kvarts i dagbrudd fra Nasafjell i Nordland, og omfatter et areal på omtrent 5 km². I forbindelse med dagbruddsdrift vil det bli etablert steintipp, knuse- og sikteanlegg og et serviceområde. Dagbruddsdrift omfatter et areal på 1,4 km². Fra E6 vil det bli etablert adkomstveg på 7 km til planområdet. Det legges opp til drift i perioden 1. mars til 31. oktober.

Arealet er i dag et uberørt fjellområde, men er i kommuneplanens arealdel avsatt til område for råstoffutvinning med krav om reguleringsplan. I dag brukes området både av norsk og svensk reindrift, og det fremgår av saksdokumenter at området har høyest reintetthet i Nordland.

Kvarts er et viktig mineral som har mange bruksområder, blant annet til elektronikk og datamaskiner. Nasa-kvartsen kjennetegnes av høy renhetsgrad og av at den blir brukt som råvare til silisiumsprodukter.

Selskapet har jobbet med kartlegging av forekomsten siden 2003, og har så langt brukt betydelige ressurser på kartlegging og testing av Nasa-kvartsen. Driftsperioden er beregnet til mer enn 30 år. Det er anslått at driften vil gi mellom 35-49 arbeidsplasser og uttak av kvarts på 150 000 - 200 000 tonn.

Planoppstart ble varslet 21. februar 2011, og planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn i juni 2012.

Det ble fremmet følgende innsigelser: Fylkesmannen i Nordland fremmet innsigelse til planforslaget 21. august 2012. Områdestyret i Nordland fremmet innsigelse 25. september 2012 og Sametinget fremmet innsigelse 27. august 2012.

Fylkesmannen sin innsigelse gjaldt lokalisering og omfang av deponi for øst-linsen fordi et deponi i øst vil komme i konflikt med landskapsverdier og hensynet til biologisk mangfold.

Områdestyret mente at tiltaket ikke er forenlig med reindriftsinteressene, og krever derfor at det skal utarbeides en tilleggsrapport som beskriver konsekvenser for sammenblanding av rein, konsekvensene for vinterbeitesituasjon i Saltfjellet reinbeitedistrikt og hvilken betydning tiltaket har for forpliktelsene i konvensjonen om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige.

Sametinget begrunnet sin innsigelse med et behov for begrensning i driftssesong og anleggsarbeid. De pekte på behovet for å opprette dialog med reinbeitedistriktene og svenske samebyer, og ønsket en evaluering av tiltaket etter 5 års drift.

Disse innsigelsene førte til at tiltakshaver reviderte planforslaget sitt. Det nye planforslaget ble lagt ut til offentlig ettersyn 31. oktober 2013. Det imøtekom i hovedtrekk innsigelsen fra Sametinget, og Sametinget bekreftet i brev 27. november 2011 at de aksepterer det nye planforslaget og trekker innsigelsen.

Fylkesmannen i Nordland fremmet i brev 31. januar 2015 innsigelse til det reviderte planforslaget, fordi planen er i konflikt med reindriften. Oppgavene til Områdestyret ble overført til fylkesmennene fra 1. januar 2014. Fylkesmannen skriver at planforslaget berører flere reinbeitedistrikt på norsk og svensk side. Fylkesmannen understreker at planområdet ligger i et viktig barmarks- og vinterbeiteområde for rein, samt at planforslaget vil føre til hindring av trekk- og flyttlei for rein. I tillegg påpekes faren for sammenblanding av rein som følge av aktiviteten med kvartsbrudd.

Rana kommune vedtok 11. november 2014 det reviderte planforslaget. Kommunestyrets vedtak lyder:

" Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 12-12 vedtar kommunestyret "PLAN 6022: Detaljregulering for Nasafjellet kvartsforkomst" datert 23.09.14 med tilhørende planbestemmelser datert 08.05.12 og revidert 16.09.14, planbeskrivelse datert september 2014 og konsekvensutredning datert august 2013.

Dersom meklingsprosess avdekker at et planvedtak kan påføre Rana kommune ansvar og forpliktelse overfor reindrifta på svensk og/eller norsk side, skal kommunestyret ha forelagt saken til ny behandling før endelig planvedtak eller oversendelse til departementet for avgjørelse.

Rana kommune ber om at Direktoratet for mineralforvaltning stiller krav til Elkem om å garantere for miljøforringelse det vil medføre."

Mekling ble gjennomført 25. februar 2015, uten at partene ble enige.

Fylkesmannen tilrår i oversendelsesbrev til Kommunal- og moderniseringsdepartementet 7. juli 2015 og Landbruks- og matdepartementet 11. desember 2015 at planforslaget ikke bør godkjennes fordi det vil få alvorlige konsekvenser for reindriften. Selv om Sametinget har satt vilkår for å trekke sin innsigelse, mener fylkesmannen disse vilkårene ikke er tilstrekkelig som avbøtende tiltak for å sikre reindriften beite- og ressursgrunnlag.

Befaring og møte ble holdt 29. september 2015 med representanter fra kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen, Elkem, reinbeitedistrikter, svenske samebyer, Direktoratet for mineralforvaltning, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) tilrår i brev 3. november 2015 at reguleringsplanen for Nasa kvartsforkomst i Rana kommune stadfestes. NFD erkjenner at reguleringsplanen kan innebære ulemper for reindriften og ha visse miljømessige konsekvenser, men at fordelene ved mineralprosjektet på Nasa-fjellet klart veier opp for de negative konsekvensene for reindriften. NFD legger avgjørende vekt på at uttak av kvarts vil gi et bidrag til verdiskapning som med god margin overstiger eventuelle tap av verdiskapning fra reindriften.

NFD skriver: "En realisering av prosjektet vil ifølge Elkem innebære investeringer på om lag 150 mill. kroner og vil gi 35 arbeidsplasser i anleggsperioden på ett år. Driftsfasen forventes å strekke seg over 30 år og vil gi 38-49 direkte årsverk knyttet til gruvedrift, logistikk (transport) og oppredning avhengig av om det blir et årlig uttak av kvarts på henholdsvis 150 000 tonn (forsyne egne verk) eller 200 000 tonn (selger også til eksterne verk) per år."

NFD viser til den faglige vurderingen fra Direktoratet for mineralforvaltning som anser at kvartsforkomsten vil kunne drives ut på en bergfaglig tilfredsstillende måte. Videre viser NFD til at selv om reguleringsplanen stadfestes, vil en utvinning av kvarts være avhengig av flere tillatelser etter mineralloven.

Sametinget i Sverige har avgitt uttalelse i brev 2. november 2015. Sametinget viser til at konsekvensene for den samiske kulturen og reindriften ikke er godt nok utredet. Konkret gjelder dette blant annet konsekvenser for natur- og kulturlandskap i Sverige og den psykososiale helsen til reineiere. Sametinget skriver at tiltaket er problematisk i relasjon til internasjonale forpliktelser om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige.

Landbruks- og matdepartementet (LMD) tilrår i brev 26. november 2015 at fylkesmannens innsigelse ikke bør tas til følge, under forutsetning av at reindriftsinteressene på norsk og svensk side og Elkem kommer til enighet om avbøtende og kompenserende tiltak som muliggjør næringsdrift for alle parter. Likevel erkjenner LMD at uttak av kvarts i planområdet kan føre til at trekk- og flyttlei for rein blir utilgjengelig og at det er stor risiko for sammenblanding av rein. I brev datert 12. desember 2015 konkretiserer LMD hvilke avbøtende og kompenserende tiltak som er nødvendige for at reindriften skal kunne fortsette sin virksomhet, og at slike tiltak bør innarbeides i planen.

LMD tilrår at følgende avbøtende og kompenserende tiltak innarbeides i planbestemmelsene:

- Anleggsarbeid på anleggsveien skal ikke starte før reinen er ute av området og tidligst 1. mai.
- Når anleggsveien brøytes må brøytekantene skråskjæres/glattes ut i et slikt omfang at det er mulig for reinen å benytte trekklei. I perioder med mye rein på vei gjennom området må anleggsveien kunne stenges, slik at dyrene ikke drives mot E6 og jernbanen.
- Salting av veien må unngås.
- Det må settes en fartsgrense på anleggsveien som reduserer faren for påkjørsler, samt reduserer støv- og støyproblemer.
- Tiltakshaver skal før driften starter, inngå avtale med berørte svenske samebyer og berørte reinbeitedistrikter om rutiner ved sprenging i bruddet.
- Driften i bruddet må kunne reduseres/ stoppes i perioder for om mulig å redusere problemene med sammenblanding når dyrene trekker gjennom området, ved kalving og merking i området og dersom norsk rein ankommer de tidlige vinterbeitene i oktober.
- Konsekvensene av tiltaket for reindriftnæringen skal evalueres etter 5 års drift.
- Tiltakshaver må opprette forum for dialog med Saltfjellet og Ildgruben reinbeitedistrikter, Svaipa-, Gran- og Samisjar-Njarg samebyer, samt Statens vegvesen og Jernbaneverket.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering

Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal ta stilling til om reguleringsplanen for Nasafjell kvartsforkomst skal godkjennes, godkjennes med endringer eller ikke godkjennes slik den foreligger, jf. plan- og bygningsloven § 12-13 annet ledd.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015, sier at samisk kultur og reindriften arealer skal sikres i

planleggingen, samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

De nasjonale forventningene sier også at kommunene skal sikre muligheter for utvinning av gode mineralforekomster i sin planlegging. Det er et nasjonalt mål for regjeringen å legge til rette for vekst i mineralnæringen. Mineralvirksomheten er en viktig nasjonal næring og den har vært sentral for industrialiseringen av Norge. Globalt sett er det økt etterspørsel etter norsk mineral, og spesielt norsk kvarts.

Reguleringsplanen legger til rette for uttak av en svært viktig kvartsforekomst på Nasa-fjellet. Tiltakets plassering og virksomhet, der det blant annet legges opp til veg, sprenging, salting, med mer, vil kunne føre til konflikt med reindriften. Området er et svært viktig reindriftsområde. Flere reinbeitedistrikter på Saltfjellet og Ildgruben, og samebyene Svaipa, Gran og Semisjaur/Njarg blir berørt av planforslaget. Samlet har disse ca. 25 000 rein i vårflokk og ca. 40 000 rein på sommeren. Disse er fordelt på ca. 65 siidaandeler og flere hundre enkelteiere. Konvensjonen om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige er undertegnet, men konvensjonen er ikke ratifisert ennå.

Både kommunen og tiltakshaver har derfor prøvd å finne løsninger som gjør at reguleringsplanen blir minst mulig i konflikt med reindriften. Til tross for den justerte reguleringsplanen vedgår kommunen at tiltaket har negative virkninger for reindriften. Likevel anser kommunen at kvartsforekomsten på Nasa-fjellet har så stor lokal verdi at det bør gis tillatelse til virksomheten.

Rana kommune har i kommuneplanen åpnet opp for slik virksomhet, men på vilkår av at det blir utarbeidet en reguleringsplan og konsekvensutredning som synliggjør hvilke konsekvenser tiltaket har på omgivelsene. Før kommunestyret vedtok reguleringsplanen, har det vært en lang prosess fra tiltakshavers side for å minimere skadevirkningene tiltaket vil kunne ha på reindriften.

Departementet viser til at Rana kommune har lagt til rette for en forutsigbar og helhetlig planprosess der beslutninger er blitt tatt på kunnskapsbasert grunnlag. Dette er viktig for å lykkes med en bærekraftig mineralnæring og videreføring av reindriften.

Departementet mener det er viktig med forutsigbarhet slik at mineralressurser kan utnyttes på en god måte, og at lokalsamfunnet får vekst og utvikling. Anlegget vil gi grunnlag for 35 - 49 årsverk avhengig av driften. I tillegg vil driften gi indirekte bidrag til økt sysselsetting i kommunen gjennom kjøp av varer og tjenester fra lokale og nasjonale leverandører.

Departementet har etter en helhetsvurdering kommet til at reguleringsplanen for Nasa-fjellet kan godkjennes, men at det gjøres tilføyelser i reguleringsbestemmelsene. Departementet legger vekt på at dette er en viktig mineralforekomst, og at ulemper for reindriften er redusert i planprosessen. Blant annet er steintipp ved øst-bruddet tatt bort som følge av fylkesmannens innsigelse. Videre er det tatt inn i planen et innebygd knuse-

og sikteanlegg i nordøstre ende av vestbruddet for å redusere transporten av kvarts, og det er lagt inn begrensninger i selve anleggsvirksomheten. Disse endringene i planforslaget førte til at Sametinget trakk sin innsigelse.

For å redusere ulempene for reindriften ytterligere, mener departementet det er behov for enkelte avbøtende og kompenserende tiltak, i tråd med tilrådingen fra LMD.

Formuleringen "anleggsarbeidet på anleggsvegen skal ikke starte før reinen er ute av området og tidligst 1. mai" er lite presis og kan vanskeliggjøre gjennomføringen av anleggsvegen. Vilåret om stans i driften ved sammenblanding av rein kan føre til uforutsigbar drift. Disse vilkårene tas derfor ikke inn i reguleringsbestemmelsene, men forutsettes løst gjennom den dialog som skal opprettes mellom partene. Enkelte av vilkårene var allerede tatt inn i de opprinnelige reguleringsbestemmelsene. De resterende forslagene fra LMD er tatt inn i som del av reguleringsbestemmelsene med enkelte justeringer.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger til grunn at disse endringene i reguleringsbestemmelsene, og dialog mellom tiltakshaver og berørte reinbeitedistrikter og samebyer, er med på å sikre en videreføring av reindriften og den samiske kulturutøvelsen i området. For øvrig legger Kommunal- og moderniseringsdepartementet til grunn at Sametinget og reindriftnæringen, herunder reinbeitedistrikter og samebyer, har medvirket i beslutningsprosessen gjennom innsigelsesbehandlingen og planprosessen.

Vedtak

I medhold av plan- og bygningsloven § 12-13 andre ledd godkjenner Kommunal- og moderniseringsdepartementet reguleringsplanen for Nasafjell kvartsforkomst i samsvar med kommunens vedtak av 11. november 2014, men med endringer i følgende reguleringsbestemmelser, jf. plan- og bygningsloven § 12-7.

§ 2 FELLESBESTEMMELSER

(første avsnitt)

Driften skal være i samsvar med den til enhver tid gjeldende driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning. Driftsarbeid kan foregå i perioden 1. mars – 31. oktober.

§ 3.2 SAMFERDSEL- OG INFRASTRUKTURANLEGG

(siste avsnitt)

- **Når anleggsvegen brøytes, må brøytekantene skråskjæres slik at reinen kan benytte trekkeleia. Berørte reinieiere skal høres for å kartlegge krysningspunktene for rein. I perioder med mye rein på veg gjennom området må trafikk i anleggsvegen tilpasses slik at dyrene ikke drives mot E6 og jernbanen.**
- **Anleggsveien skal ikke saltes.**

- **Det må settes en fartsgrense på anleggsvegen som reduserer faren for påkjørsler, samt tiltak for å redusere støv- og støyproblemer.**

Departementet ber kommunen om å ta inn disse endringene i reguleringsbestemmelsene.
For kunngjøring av planen gjelder plan- og bygningsloven § 12-12 siste ledd.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
Elkem AS	Drammensveien 169	0213	OSLO
Direktoratet for Mineralforvaltning	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Nordland fylkeskommune	Prinsens gate 100	8048	BODØ
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO I RANA
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Sametinget SE	Box 90 981 22 KIRUNA		